

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

5 juli 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de positie van de regeringscommissaris bij de Universiteit Gent

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over cultuureducatie in het Vlaams onderwijs
Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Sven Gatz tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het personeelsdossier van de Brusselse Nederlandstalige kinderopvang

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de bijzondere terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen (BTBS 55+)

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mogelijke initiatieven om het dreigend tekort aan wetenschappers tegen te gaan

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verkeerseducatie

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de vooruitzichten betreffende het onderwijs voor zieke kinderen in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over TBSPA 55+ voor weduwen met een parttime onderwijsopdracht

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 5 juli 2001

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.18 uur.*

Interpellatie van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de positie van de regeringscommissaris bij de Universiteit Gent

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de positie van de regeringscommissaris bij de Universiteit Gent.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn interpellatie heeft betrekking op een dossier dat niet van deze legislatuur alleen dateert. Het is dus een onderwerp dat reeds herhaaldelijk aan de orde is geweest.

In 1996 startte het Rekenhof een onderzoek naar de werking van de regeringscommissarissen – ik benadruk deze meervoudsvorm – die moeten toezien op de aanwending van de financiële middelen van de Vlaamse universiteiten. Uit dit onderzoek zijn toen een aantal opvallende elementen gebleken. Zo bleek duidelijk dat er een probleem was met het statuut van de regeringscommissarissen. Minister Van den Bossche heeft toen een nieuwe regeling uitgewerkt en een duidelijk statuut neergeschreven om aan te geven binnen welk kader de regeringscommissarissen kunnen werken.

Verder bleek uit dit onderzoek ook dat de werking van RUG-regeringscommissaris De Clercq bijna tien miljoen frank kostte. Het bleek daarbij om een soort hofhouding te gaan, met het feitelijk risico op een soort inkoopsom waardoor de betrokkene goedwillig gestemd zou kunnen worden bij de for-

mulering van zijn beoordeling. Minister Van den Bossche heeft het toen nuttig en nodig geacht ook aan die blootgelegde uitgavemechanismen paal en perk te stellen.

Een derde vaststelling was dat door regeringscommissaris De Clercq een reeks inbreuken was gepleegd. Zo was er sprake van schriftvervalsing en van belangenvermenging. Die hebben uiteindelijk geresulteerd in een klacht bij het parket en in een onderzoek. Rond dat onderzoek is toen wat getouwtrek ontstaan. Men heeft immers geprobeerd te vermijden dat deze zaak aan de orde zou komen, maar toch is uiteindelijk in eerste aanleg een veroordeling uitgesproken. En op 7 mei werd dan door de correctionele rechtbank, die de zaak in beroep behandelde, uiteindelijk een veroordeling uitgesproken wegens belangenvermenging. De rechtbank legde toen een boete van 100.000 frank op. Dit vonnis werd als mild en begripvol beschouwd. Dit verklaart waarschijnlijk waarom de beklagde noch het openbaar ministerie beroep bij cassatie aantekenden. De rechter had zich immers in zijn oordeel vrij goed verantwoord.

De vraag rijst evenwel of een regeringscommissaris die wegens belangenvermenging veroordeeld werd en die door geen beroep aan te tekenen zijn fouten eigenlijk erkent, zich in die hoedanigheid nog wel kan handhaven. Hij werd immers getroffen in de kern van zijn opdracht die erin bestaat de wettigheid van alle handelingen van de universiteit te controleren. Ik verwijs in het bijzonder naar artikel 176 van het universiteitsdecreet dat aan de regeringscommissaris de opdracht geeft toe te zien op de naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten. Het is precies op dat punt dat de heer De Clercq werd veroordeeld.

Mevrouw de minister, een regeringscommissaris is een topambtenaar. Wanneer vastgesteld wordt dat een topambtenaar met een zware verantwoordelijkheid, die de minister van onderwijs en dus de

Martens

uitvoerende macht vertegenwoordigt, een duidelijke fout heeft begaan, rijst dan niet de vraag of de betrokkene nog uw vertrouwen en het vertrouwen van de Vlaamse regering kan genieten ?

Welk gevolg zult u hieraan geven ? Ik dacht dat er toch een soort tuchtprocedure bestond, zoals die ook bestaat voor een secretaris-generaal. Het is een analoge tuchtprocedure waarbij een variatie van sancties kan worden uitgesproken. Gaat het over een blaam, een schorsing of een ontslag ? Wij stellen ons die vraag.

Er doen geruchten de ronde dat men hem zal overplaatsen naar de VUB. Wat is het waarheidsgehalte van dit soort geruchten ? Als de minister toch de regeringscommissaris zou handhaven, hoe verzoent ze dit dan met de absolute eis tot integriteit ? Wat zijn dan de motieven die spelen om ter zake een zekere inschikkelijkheid aan de dag te leggen ?

Een laatste vraag is of u hieruit ook conclusies trekt voor het geheel van de regeringscommissarissen. Er zijn ook geruchten dat u dit systeem zou willen hervormen, zoals men ook de hele Vlaamse administratie hervormt. Over die hervorming zegt men echter dat die eigenlijk slechts een dekmantel is om straks de eigen kabinetsleden te kunnen benoemen. Dat zien we momenteel al gebeuren op federaal niveau, u hoeft slechts de krant te lezen om dat te weten. Het zou kunnen dat de Vlaamse regering, die op dit punt waarschijnlijk geen haar beter is, hetzelfde zal doen.

Worden er nu conclusies getrokken met betrekking tot andere regeringscommissarissen of met betrekking tot het systeem zelf ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, vermits de vraag betrekking heeft op een concreet geval, wens ik in algemene termen te stellen dat ik in deze optreed als tuchtverheid, krachtens het toepasselijk besluit van de Vlaamse regering van 23 april 1998 tot vaststelling van het statuut van de regeringscommissarissen bij de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

Wanneer een strafrechter een misdrijf als dusdanig heeft vastgesteld en dit is begaan door een commissaris, en wanneer blijkt dat dit misdrijf verband houdt met de uitoefening van de aan betrokkene opgedragen taken, moet de tuchtverheid overwe-

gen of het treffen van een sanctie vereist is. Ik heb geoordeeld van wel.

Evenzeer als de strafrechter moet de tuchtrechter bij de vaststelling van de gestrengheid van de te nemen sanctie echter rekening houden met de zwaarwichtigheid van de vastgestelde tekortkomingen. In dit geval geeft ook de strafrechter zelf aan dat de misstap, in de nauwkeurig door de strafrechter omschreven omstandigheden, niet zo zwaar doorweegt dat de betrokkene, ter orde geroepen, niet meer in staat zou zijn zich naar behoren van zijn taken te kwijten. De betrokkene moet dan wel een grotere nauwgezetheid tonen om elk risico op of zweem van belangenvermenging te vermijden.

Ik heb dan ook een sanctie uitgesproken die rekening houdt met de genoemde principes. Als u wilt, ben ik graag bereid u een vertrouwelijke toelichting te geven bij deze beslissing.

Met betrekking tot de vraag die u stelt over de toekomst van de regeringscommissarissen, wil ik graag verwijzen naar de bespreking van het ontwerp van decreet op de herziening van de financiering van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap en de begeleidende bepalingen. Dat decreet is onder tusschen definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering en werd overgezonden naar het Vlaams Parlement. De bedoeling is om bij de bespreking van dat decreet ook te spreken over de toekomst van de regeringscommissarissen. We moeten nagaan of er wijzigingen moeten worden aangebracht aan het bestaande systeem, en welke wijzigingen dat dan zouden kunnen zijn.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik zal het hier straks nog over hebben, maar ik blijf momenteel toch een beetje met een wrange smaak zitten, omdat het toch om een beladen dossier gaat.

Ik herinner me dossiers van andere ambtenaren. Ik wil niemand van de aanwezigen kwetsen, maar ik herinner me bijvoorbeeld het dossier van de heer De Lange, een uitstekende directeur-generaal van de Vlaamse Gemeenschap. Ik herinner me al zijn beoordelingen, die uitstekend waren. Nadat hij ook was beschuldigd in verband met de partijfinanciering van de SP, iets wat helemaal buiten zijn ambt viel, is die man toen toch wandelen gestuurd. Dat was een zeer pijnlijke zaak. Ik herinner me zeer goed dat wij dat toen als verantwoordelijken binnen de Vlaamse regering met zeer veel tegenzin gedaan hebben.

Martens

Hier gaat het echter over een fout die binnen het ambt en met betrekking tot de kerntaak van het ambt zelf is gebeurd. Daar komt bij dat het een dossier is waarover een enorme geruchtenstroom bestaat. Ik neem nota van uw beslissing, en had daar straks misschien toch wel wat toelichting bij gewenst.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over cultuureducatie in het Vlaams onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over cultuureducatie in het Vlaams onderwijs.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik was zeer aangenaam verrast toen ik deze week de brochure ontving over de vijftiende Duits-Nederlands-Vlaamse hogescholenconferentie. Enerzijds verheugt het me dat men voor de onderwijscultuur eindelijk eens naar de oostelijke burens kijkt in de plaats van de anglofiele wedren te volgen. Toch trof ik anderzijds in de inleidende tekst van deze brochure een prachtige verantwoording van mijn bekommernissen aan. Deze interpellatie is geïnspireerd door het in december 2000 aan de Ufsia gehouden congres over cultuurparticipatie. Het kruim van de culturele, de academische en de politieke wereld probeerden toen een bijdrage te leveren aan het debat over cultuurparticipatie en -educatie. Professor De Groot leidde uit een recent onderzoek af hoe droevig het met de cultuurparticipatie in Vlaanderen is gesteld, en professor Elias beklemtoonde op zijn beurt het grote belang van cultuureducatie. Men was het er roerend over eens dat een vernieuwde en daadwerkelijke aandacht voor cultuurparticipatie en -educatie in Vlaanderen uitermate belangrijk is.

Ik vind dat cultuureducatie in het onderwijs vanzelfsprekend moet zijn. Kunst en cultuur in het onderwijs hebben volgens mij geen legitimatie nodig. Kunsteducatie heeft te maken met het cultiveren

van de geest en het hart. Dat moet ook in het onderwijs het geval zijn, maar dat aspect wordt nu te veel verwaarloosd. Toch zou men via het cultiveren van hart en geest veel problemen kunnen oplossen. Kinderen moeten immers de tijd krijgen om hun innerlijk, hun talenten en hun creativiteit te ontdekken en te leren ontdekken. Zo leren ze ook zichzelf ontdekken.

Cultuurbeleving gaat verder dan het louter materialistische leren en opbouwen van kennis. Ze biedt een beter perspectief op levenslange levensvulling en levenslange levensvreugde. Ze is bovendien ideaal voor levenslang ervaringsleren. Die dimensie op de jeugd overbrengen, overstijgt techniek en methodiek. Cultuureducatie is het overbrengen van een omvangrijk maar subtiel levensproces. Zowel de planner als de begeleider moeten iets te vertellen hebben en moeten kunnen beroeren en ontroeren. Daarom vraag ik mij soms af in hoeverre cultuureducatie op school haalbaar is.

Een belangrijke vraag is hoe men de trend in onze maatschappij waarbij kunst wordt gereduceerd tot koopwaar, kan ombuigen. Hoe kan men bekomen dat de overdragers van de culturele dimensie iets te vertellen hebben ? Hoe kan men met andere woorden effectieve en ingrijpende nieuwe accenten leggen in de lerarenopleiding ? Hoe kan men kunst en cultuur een integraal onderdeel laten zijn van het educatieve proces ? Hoe kan men bewerkstelligen dat het gelijkkansendecreet, waarin de culturele component sterk aanwezig zou zijn, zich niet beperkt tot een paar veranderingen in de eindtermen, maar zorgt voor een universele en totale vernieuwing ?

Ik geef toe dat er op dit ogenblik van alles beweegt en wordt gepland. Minister Vanderpoorten werkt aan een gelijkkansendecreet waarin de culturele component sterk aanwezig zou zijn. Momenteel gebeurt op haar verzoek een doorlichting van de lerarenopleiding. Het doel hiervan is knelpunten in de muzische vorming op te sporen. De minister beloofde met haar collega Anciaux tegen september 2001 een convenant tussen Onderwijs en Cultuur af te sluiten. Minister Anciaux wil bovendien werken aan een betere Vlaamse culturele competentie. We kijken dan ook uit naar de conferentie die in oktober 2001 zal plaatsvinden.

Toch stuit een echt cultuureducatief beleid op een muur van knelpunten. Zo is er de beperktheid van tijd en middelen, een oud zeer. Daarnaast is er de beperkte visie en het beperkte onderwijsconcept. We zitten met een cultuureducatief onderwijssysteem dat al jaren in verval is. Ik wil met deze uit-

Librecht

spraak geen steen werpen naar vroegere beleidsmakers, want dat is mijn stijl niet. Zij gaven immers het beste van zichzelf, maar ze moesten opboksen tegen een snel veranderende maatschappij. Zij konden bovendien de knelpunten aan den lijve ondervinden. Er wordt op onze scholen nog te vaak gewerkt met structuren die steeds weer op een oud stramien zijn geënt. De wekelijkse contacten zijn vluchtig en worden veeleer met een schoolse sfeer geassocieerd. Men legt vaak te veel nadruk op technieken waardoor men te weinig met de creativiteit bezig is. Cultuureducatieve stages zijn quasi onbekend. De leerplannen en de structuren passen zich tergend langzaam aan.

Vaak wordt het deeltijds kunstonderwijs als alibi gebruikt. Daarin zouden begaafde leerlingen immers hun gading kunnen vinden. Er wordt dan echter vergeten dat het in het onderwijs in eerste instantie niet om getalenteerde leerlingen of leerlingen uit goede kringen gaat, maar wel om alle leerlingen. Ze zouden immers allemaal zo veel mogelijk met culturreceptieve en cultuurexpressieve elementen kennis moeten maken.

Het komt erop aan over een langere periode intensief met de uitingen van de creatieve geest bezig te zijn. Een Nederlandse studie heeft uitgewezen dat kinderen die gedurende een langere periode voorzichtiger maar intens met cultuur worden geconfronteerd, veel kans maken heel hun leven de vreugde van de schoonheid te smaken. Er zijn echter leerlingen die hun leven lang van elke cultuureducatie verstoken blijven en ook dat is een onrecht.

Het is een bijzonder zware uitdaging te zoeken naar de manier waarop artistieke en pedagogische modellen met elkaar verenigd kunnen worden, en de manier waarop kunst en cultuur met het onderwijs verenigd kunnen worden. Misschien kunnen we wel even te rade gaan bij Steiner, Freinet of Dalton om die structuren gestalte te helpen geven.

Een derde pijnpunt is de beperkte deskundigheid. Voor een cultuureducatieve pedagogie zijn er mensen nodig die culturele competentie bezitten en kunnen overdragen. In dit verband wordt er gedacht aan bijschaving van de lerarenopleiding en aan een cultureel leerkrachtenpaspoort. Die dingen zijn misschien wel het overwegen waard, maar het is nog de vraag of een eerder onvatbare cultuurpotentie kan worden aangemeten aan kandidaten die deze innerlijkheid niet bezitten.

Dat is niet denigrerend bedoeld. Het is nu eenmaal een feit dat creatieve en expressieve bagage zeker niet aan iedereen gegeven zijn. Zal het initiatief van culturele leerkrachtenpaspoorten wel iets uithalen bij leerkrachten die het heilig vuur niet hebben? Misschien kan een beroep worden gedaan op de vele kunsteducatieve organisaties die in ons land actief zijn.

Mevrouw de minister, met al deze bedenkingen en overwegingen voor ogen ben ik zo vrij u de volgende vragen te stellen. Hoe kijkt u aan tegen deze veelomvattende maar tevens noodzakelijke pedagogische uitdaging? Hoe verloopt de samenwerking met het departement Cultuur? Welke concrete aanpassingen zou u willen voorstellen bij een vernieuwde lerarenopleiding? Hoe staat u tegenover het geplande cultureel lerarenpaspoort? Zijn er actuele beleidsinitiatieven die een cultuureducatieve werking en planning concretiseren?

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik ben blij met deze interpellatie van de heer Librecht. Hij stelt een essentiële vraag, die het wezen van het onderwijs en van het onderwijssysteem raakt.

Het gaat niet om een zoveelste vak, maar om een bepaalde benadering van onderwijs, waarin gezocht wordt naar vitaliteit en ontscholing. Ontscholing is hier niet bedoeld in de zin van Illich, die daarmee bedoelde dat we geen onderwijs meer nodig hebben, dat we de kinderen op straat moeten laten lopen en dat ze hun weg wel zullen vinden. Voor hem was iedere dag dat ze niet naar school moeten gaan, als het ware een jaar gewonnen in hun leven.

Het gaat er daarentegen om dat het onderwijs in een partnerschap en in een veel breder concept moet functioneren. Het gaat niet om kennen en kunnen alleen, maar vooral om zin en zijn. Als mensen zijn we uniek omdat we zinzoekers en zingers bij uitstek zijn. Meer dan welk levend wezen ook, proberen we de werkelijkheid te herscheppen. Bovenop onze natuurlijke huid willen we ons een nieuwe huid aanmeten die ons een gevoel van welzijn en welbehagen kan geven.

Vandaag zit het onderwijs onmiskenbaar nog te veel gevangen in één soort van taal, de taal die we hier allemaal gemakkelijk hanteren, die van het verbale geweld. Het woord domineert, terwijl cultuur veel meer talen omvat. Jonge mensen krijgen veel andere mogelijkheden om zich te uiten door

Martens

de omgang met muziek, plastische kunsten, enzovoort.

In de zoektocht naar het onderwijs van de toekomst zal de vraag niet alleen zijn hoe we moeten omgaan met de nieuwe technologische ontwikkelingen in de samenleving, al hebben die uiteraard een onvoorstelbare betekenis, al bieden ze enorme mogelijkheden en al zullen ze onze onderlinge relaties diepgaand beïnvloeden. Nog veel fundamenteeler immers is de vraag hoe het onderwijs zich zal positioneren in de culturele dynamiek.

De heer Librecht heeft een aantal relevante vragen gesteld. Ik zou er nog aan kunnen toevoegen. We kunnen niet ontkennen dat er met de huidige eindtermen een verdrukking is van een aantal vakken die precies meer appelleren aan de creatieve, inventieve en persoonsvormende dimensie. Ze worden verdrukt door meer marktgerichte en economisch genormeerde vakken zoals wiskunde en wetenschappen. Zelfs taal is vandaag niet meer in eerste instantie gericht op vertellen, maar wordt beschouwd als een middel om zo rationeel mogelijk kennis over te brengen. Ik sluit me dus graag aan bij de vragen van de heer Librecht.

Het is evenwel niet nodig het warm water uit te vinden. Er zijn veel organisaties en instanties die op het terrein proberen cultureel educatief werk te verrichten. Zij werken niet alleen aan methoden en vaardigheden, maar zijn ook bezig met de manier waarop mensen in het leven zelf staan. Een voorbeeld waarmee ik zelf veel te maken heb, is Jeugd en Muziek Vlaanderen. Ik zou ook andere voorbeelden kunnen geven. Ik merk dat Jeugd en Muziek op jaarbasis 300.000 tot 350.000 jongeren bereikt via klas-, school- en openbare concerten, steges, enzovoort. Ik herhaal dat dit om een willekeurig voorbeeld gaat. Als ik er te veel de nadruk op leg, zou het niet zindelijk lijken. In de loop der jaren heeft men een ongemeen belangrijke expertise ontwikkeld.

We moeten niet opnieuw onze leerkrachten vragen om bovenop hun bekwaamheid als vakdeskundige, bovenop het feit dat ze expert moeten zijn in drugspreventie en bekwaam om adequaat te reageren op een hele resem problemen, ook nog cultureel educatief sterk te staan. Als ze die potentie herkennen, voelen en willen ontwikkelen, dan kunnen we daar enkel blij om zijn.

Het is echter ook belangrijk dat we partners zoeken buiten het onderwijs. Het onderwijs is een zeer

ruime omgeving. Het gaat niet enkel om de instelling achter de haag, de muur en de schoolpoort. De hele samenleving voelt er zich verantwoordelijk voor en moet de kans krijgen mee ingeschakeld te worden.

Mevrouw de minister, ik pleit ervoor dat als u samen met minister Anciaux de cultuureducatie uitwerkt, en ik steun dat voluit, u ook de in Vlaanderen ruim aanwezige deskundigheid mobiliseert om een boeiend project op te starten. Jonge mensen zullen dan, meer nog dan vandaag, met enthousiasme aan het onderwijs deelnemen.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik hoor het de vorige sprekers graag zeggen. Kunst en cultuur wordt in verband gebracht met het onderwijs. De heer Librecht had het over een planner en een begeleider. Ik zou de rol van de hogere overheid veel eerder bestempelen als die van 'regisseur'. Hij zei ook dat sport en bepaalde kunstvormen worden herleid tot koopwaar. Ik betreur dat. Dat mag eigenlijk niet gebeuren in onze samenleving. We gaan dan een totaal verkeerde richting uit.

Hij heeft ook verwezen naar het ontwerp van decreet inzake het gelijkheidsbeleid waarbij de cultuureducatie zo goed als mogelijk zou worden geïntroduceerd. De culturele kunstdimensie zou daarbij worden ingebouwd.

Ik had een vraag gesteld aan de heer Anciaux over de amateurtoneelsector. De commissie voor Cultuur komt echter niet meer samen voor het reces zodat ik niet meer aan de beurt kan komen. Ik heb dan ook snel een schriftelijke vraag ingediend. Amateurtheater is een bepaalde kunstvorm binnen cultuur. Een aantal mensen hebben me gezegd dat ze niet tevreden zijn over de aangepaste structurering op basis van het gewijzigde decreet dat we in december 2000 hebben goedgekeurd. Ik was me er toen niet van bewust dat er wat scheef liep. De sector van het amateurtheater voelt zich gepakt en onvoldoende geraadpleegd. Er zouden hervormingen zijn doorgevoerd zonder dat zij aan bod zijn gekomen. Alles zou centralistisch worden georganiseerd.

De sector klaagt vooral aan dat de diverse koepels zijn vervangen. Ik wil daar niet meer over zeggen. Wat hen dwarszit, is dat de organen van bovenuit zullen worden opgelegd en niet zouden groeien vanuit de basis. Dat is een probleem. De voorgaande sprekers hebben immers gezegd dat de creatie-

Moreau

ve geesten en talenten zich moeten kunnen ontplooiën. De hogere overheid moet zorgen voor begeleiding. Het mag echter niet gaan om planning. Daar ben ik het mee eens. Cultuur moet worden begeleid, gestimuleerd. Het doet me echter pijn dat de planning van bovenuit gebeurt. Ik ben het daar niet mee eens. Indien de meerderheid beslist dat het zo moet, dan leg ik me daar evenwel als een democraat bij neer.

Mevrouw de minister, ik zal mijn – bescheiden – bijdrage leveren zodat cultuur en kunst zo goed mogelijk wordt geïntegreerd in het ontwerp van decreet betreffende het gelijkheidsbeleid. Ik geloof echt dat de jongeren optimaal zullen kunnen genieten van kunst, cultuurbeleving en van schoonheid in het leven.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik ben akkoord met de teneur van de verschillende sprekers. Iedereen begrijpt hopelijk wel dat het inbrengen van aandacht voor cultuur in scholen een andere schoolcultuur vereist. Men heeft reeds verwezen naar de soms te strikte aandacht voor alles wat verband houdt met het cognitieve en het technische aspect. Cultuur veranderen is niet zo gemakkelijk, omdat het zich in de hoofden van de mensen afspeelt. Dit neemt niet weg dat er stappen kunnen worden gezet. Ik beschouw het als de belangrijkste taak van de overheid om hieromtrent te sensibiliseren en te stimuleren, liefst in samenwerking met de minister van Cultuur.

Mijnheer Librecht, u vraagt mij hoe ik tegen deze uitdaging aankijk. Sedert mijn aantreden heb ik gepoogd het belang van cultuur op school te beklemtonen. De school is een bij uitstek democratisch gegeven. Alle kinderen gaan immers naar school, ongeacht hun afkomst, sociale of financiële mogelijkheden. Cultuur in onderwijs is een middel voor elk kind en elke jongere om zichzelf en zijn omgeving te leren kennen en begrijpen, ook wat cultuur betreft. Cultuur in onderwijs is natuurlijk veel meer dan een middel. Mijn taak als minister van Onderwijs en Vorming bestaat er vooral in om het onderwijsveld middelen te geven, zodat ze kunst en cultuur in hun onderwijsconcept kunnen en willen integreren.

U verwijst net als anderen naar de Steiner- en Freinet-scholen. Het klopt inderdaad dat daar heel wat

goede voorbeelden van integratie van kunst en cultuur in het onderwijs te vinden zijn. Tijdens mijn schoolbezoeken zag ik echter ook dat een aantal niet-methodenscholen heel veel aandacht besteden aan cultuur in onderwijs, wat natuurlijk een goede zaak is. Elke school doet dit inderdaad op haar manier, en de ene school staat verder dan de andere. Dit hangt trouwens heel vaak af van de interesse van bepaalde leerkrachten, die een hele school in hun interesse kunnen meetrekken. De pedagogische vrijheid van elke school bepaalt voor het grootste gedeelte de individuele invulling, die de school aan de culturele component geeft.

De ontwikkelingsdoelen en eindtermen Muzische Vorming in het kleuter- en lager onderwijs kennen cultuur in het onderwijs een prominentere plaats toe dan vroeger het geval was. Ze gaan uit van een brede invulling van het begrip cultuur. Leerlingen worden uitgedaagd tot een kritisch, bewust, actief en weerbaar omgaan met alles wat hen aan kunst en cultuur omringt. Muzische vorming staat niet los van de andere leergebieden, maar is er juist heel intens mee verweven.

Het secundair onderwijs staat de komende jaren voor een grote uitdaging. Door de indeling in vakken wordt de geïntegreerde aanpak van muzisch-creatieve vorming voor jongeren er zeker niet eenvoudiger op. De vakoverschrijdende eindtermen Muzische Vorming in de tweede en de derde graad, die wellicht ingaan vanaf 1 september 2002, kunnen scholen en leerkrachten hierbij een steunpunt aanreiken. Wellicht moeten we ook nog iets doen aan het pedagogisch vacuüm, dat bestaat in de overgang van basisonderwijs naar de eerste graad van het secundair onderwijs. Momenteel zijn er namelijk geen vakoverschrijdende muzisch-creatieve eindtermen in de eerste graad voorzien. Er kan evenwel heel wat in de eindtermen voor muzikale vorming en plastische opvoeding worden opgenomen.

Zoals u zelf aanhaalt, is samenwerking met het departement Cultuur natuurlijk heel belangrijk. Ik heb hierover zelf reeds geregeld met minister Anciaux overlegd. Momenteel lopen er gesprekken om een aantal aspecten via samenwerkingsverbanden concreter uit te werken. Idealiter zouden beide departementen een gezamenlijk beleid moeten uitwerken voor de diverse niveaus. Voorlopig opteren we voor een gefaseerde aanpak, omdat dit op korte termijn meer realistisch en haalbaar lijkt. Er wordt ook nagegaan hoe op het niveau van het leerplichtonderwijs de ad hoc samenwerking, die er nu al is voor sommige projecten, onder andere onder leiding van Canon, de cultuurcel van het departement

Vanderpoorten

Onderwijs, kan uitgroeien tot een echt en hecht samenwerkingsverband.

U verwijst naar het gelijkheidsdecreet waarin de culturele component sterk aanwezig zou zijn. Dit is juist, maar de definitie van cultuur in het gelijkheidsdecreet is toch enigszins anders dan de definitie die we er hier aan geven. In dit decreet gaat het meer over de globale cultuur, die ook met etnische afkomst en sociale verschillen te maken heeft. Cultuur is uiteraard ook heel belangrijk in het gelijkheidsbeleid in het algemeen.

Cultuur in onderwijs staat of valt grotendeels met de kennis, kunde en het enthousiasme van de leerkracht. Juist omdat ik het belangrijk vind dat cultuur als een rode draad door het leerproces en de schoolloopbaan loopt, ben ik er geen voorstander van om de gespecialiseerde vakleerkracht Muzische Vorming opnieuw bestaansreden te geven. Ik ben het er wel mee eens dat de gewone traditionele klasleerkracht zich moet kunnen laten bijstaan door professionele mensen, bijvoorbeeld door het uitnodigen van experts in de school en door navorming.

U vraagt welke concrete aanpassingen aan de lerarenopleiding ik in dit verband zal voorstellen. De evaluatie van de lerarenopleidingen heeft als hoofddoel vast te stellen in welke mate deze opleidingen al dan niet inspelen op de nieuwe maatschappelijke uitdagingen en noden. Zoals u wellicht weet, is het eindrapport met bevindingen en aanbevelingen nu voorgelegd en zal er de volgende weken een intern overleg over plaatsvinden. Ik heb aan de voorzitter reeds voorgesteld om het zo snel mogelijk in het nieuwe zittingsjaar aan bod te laten komen. In die commissievergaderingen kan dan ook het element cultuur worden aangebracht.

U weet uit mijn beleidsbrief dat ik voor de Vlaamse leerkrachten een lerarenpaspoort wens in te voeren. Met dit paspoort kunnen leerkrachten zich dan legitimeren om voordelen en korting te verkrijgen bij tal van organisaties en evenementen. Heel wat instellingen en sectoren verlenen leerkrachten vandaag al gratis toegang of korting. Met het lerarenpaspoort wil ik deze voordelen bundelen en uitbreiden, en ze zodoende gratis aan alle leerkrachten ter beschikking stellen.

Voor de cultuursector liggen inderdaad heel wat mogelijkheden open. Het breed openstellen van de wereld van cultuur voor de leraar – toch wel een belangrijke of misschien wel de belangrijkste cul-

tuurdrager – is een unieke kans om het cultuurbereik in onze samenleving te vergroten. Met het lerarenpaspoort wil ik ook diverse faciliteiten in de sportieve, technische, toeristische, wetenschappelijke en informaticasfeer beter in het bereik van de leraar laten komen. Naast het aanbieden van diverse materiële voordelen, gaat van het lerarenpaspoort ook een zekere erkenning uit. Het paspoort erkent immers de beroepseigenheid van de leraar, wat een waarderend effect kan hebben. De administratie onderzoekt momenteel op welke wijze het lerarenpaspoort inhoudelijk en technisch kan worden uitgewerkt.

Wat de beleidsinitiatieven betreft, zijn vooral de eindtermen en ontwikkelingsdoelen belangrijke handvatten om een cultuureducatieve werking concreet gestalte te geven. Voor het schooljaar 2001-2002 selecteerde de Vlaamse overheid 'Muzische vorming' als een van de prioritaire nascholings thema's. Concreet betekent dit dat wij een aantal nascholingsprojecten financieren, waardoor geïnteresseerde scholen deze nascholing gratis kunnen volgen.

Ik wil erop wijzen dat er ook in het verleden voor diverse deelsectoren in het onderwijs reeds heel wat interessante initiatieven zijn genomen. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het project 'Vlaggen en Wimpels', maar ook aan initiatieven die bijvoorbeeld door de koepels, door de scholen zelf en – niet in het minst – door de individuele leerkrachten werden genomen.

Mijns inziens leeft en beweegt er dus op dit ogenblik heel wat op het vlak van cultuur, meer bepaald op het vlak van de samenwerking tussen cultuur en onderwijs. Ik geef wel toe dat nog bijkomende stimulansen en een verdere sensibilisering nodig zijn. Het is precies om die reden dat ik zo vaak mogelijk overleg pleeg met mijn collega van Cultuur.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik stel vast dat u bijzonder ernstig met deze pedagogische uitdagingen begaan bent.

Ik hecht bijzonder veel belang aan deze materie. Mijn interpellatie heeft geenszins tot doel een minister te bekritisieren of onder vuur te nemen. Om een en ander te activeren en nog sterker onder de aandacht te brengen, zullen we een motie indienen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, in uw antwoord vind ik niets terug over partnerships met anderen uit de wereld van de podiumkunsten waar aandacht wordt besteed aan het werken met jongeren. Denk maar aan het Speeltheater en aan de Kopergieterij, aan Eva Bal en Peter Adriaenssens die schitterend werk leveren voor jongeren uit kwetsbare doelgroepen. Dit zijn stuk voor stuk schitterende initiatieven die het potentieel van het onderwijs aanzienlijk kunnen versterken. Hoe kijkt u aan tegen dergelijke vormen van partnership ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Uiteraard staan wij open voor dergelijke partnerships. Dat maakt integraal deel uit van het overleg met de culturele sector in het algemeen en met minister Anciaux in het bijzonder. Ik zal daarop straks terugkomen in mijn antwoord op de vraag in verband met het schooltheater.

De heer Luc Martens : Ik wens daar de aandacht op te vestigen vanuit de vaststelling dat er ook in het cultuurbeleid een grote neiging bestaat om de aandacht te beperken tot de wereld van de volwassenen. De inspanningen die men doet om jongeren daarin binnen te leiden, zijn meestal slechts van tweede of derde orde. Dit blijkt ook uit de budgettaire middelen die steeds beperkt zijn. We stellen dit trouwens vast op alle vlakken van de samenleving. Gemeenten poten liever een groot gebouw neer dan aan het jeugdwerk substantiëlere middelen te verstrekken.

Ik verzoek u dan ook om in uw gesprekken met minister Anciaux meer aandacht op te brengen voor de vele grote en kleine ondergewaardeerde initiatieven die kunnen helpen om dit verhaal mee te schrijven. Probeer van hen sterke partners te maken. Ik richt hetzelfde verzoek tot minister Anciaux in zijn gesprekken met u.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Martens, mijns inziens gaat er al zeer veel aandacht uit naar alles wat met jeugd te maken heeft. Het is dan ook maar goed dat de minister van Cultuur momenteel ook voor jeugd bevoegd is. Dat maakt het veel gemakkelijker om die link te leggen.

Ik stel ook vast – maar het gaat hier misschien toevallig om mijn eigen regio – dat er heel wat gemeenten zijn die wel degelijk veel aandacht schenken aan het jeugdbeleid. Zij proberen de jongeren sterker te betrekken in alles wat in de gemeente gebeurt. Ik denk dat een aantal initiatieven van de voorbije jaren daar niet vreemd aan zijn. Denk maar aan het Kinderrechtencommissariaat dat daarvoor voortdurend aandacht vraagt. Daardoor

zijn we in een situatie beland waar het voor steeds meer mensen vanzelfsprekend wordt dat meer rekening wordt gehouden met het jeugdaspect wanneer bepaalde beleidsbeslissingen worden genomen. Uiteraard kan men niet alles van de ene op de andere dag veranderen, maar ik heb wel de indruk dat zich een gunstige evolutie ontwikkelt waarbij de jeugd veel ernstiger wordt genomen.

De voorzitter : Ik wens er in dit verband op te wijzen dat de commissie voor Cultuur gevraagd heeft met onze commissie een verenigde commissie te houden over deze problematiek. Deze verenigde commissie zou in het najaar op de agenda worden geplaatst.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Librecht werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Sven Gatz tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het personeelsdossier van de Brusselse Nederlandstalige kinderopvang

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Gatz tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het personeelsdossier van de Brusselse Nederlandstalige kinderopvang.

De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, zoals u weet werd indertijd, in de naweeën van de taalwetten van 1963 en van de instelling van de 'liberté du père de famille', in Brussel een heel netwerk van Nederlandstalige kinderdagverblijven opgezet. De aanzet daartoe werd in 1971 gegeven. Toen werd voorzien in de oprichting van 34 dergelijke kinderdagverblijven op het Brussels grondgebied. Ondertussen zijn het er reeds bijna 90 geworden. Ik moet hieraan

Gatz

wel onmiddellijk toevoegen dat ooit een streefgetal van circa 120 werd vooropgezet.

Sta me toe even de voogdijchronologie onder de aandacht te brengen. In de jaren tachtig werden de kinderdagverblijven overgeheveld naar het ministerie van Cultuur, meer bepaald naar de onderwijs-cel. Door de bijzondere wetten van 1980 en 1988 werd heel duidelijk dat de kinderdagverblijven definitief binnen de bevoegdheids-sfeer van de gemeenschappen kwamen te liggen. Bij ministerieel besluit van 1996 werd bevestigd dat de kinderdagverblijven uiteindelijk onder de voogdij van de ARGO terecht kwamen, waarbij de kinderdagverblijven integraal deel zouden uitmaken van – in voorkomend geval – de betreffende basisschool. Bij decreet van 14 juli 1998 werden scholengroepen opgericht en werden de bevoegdheden over deze kinderdagverblijven vanuit de lokale raden overgeheveld naar die scholengroepen. Zo zijn uiteindelijk de kinderdagverblijven van de Scholengroep Brussel tot stand gekomen. De personeelsdossiers bleven evenwel bij het departement Onderwijs.

Zo ben ik nu tot de kern van mijn vraag gekomen. Hoewel bij ministerieel besluit aangesteld, werken al deze personeelsleden, en dat zijn er ondertussen heel wat, nog steeds met een tijdelijke arbeidsovereenkomst. Dit heeft een aantal consequenties, vooral op financieel vlak. Er is geen doorbetaling bij ziekte of zwangerschap, er geldt een RSZ-loonafhouding van 17 percent, er is geen compensatie voor vlakke loopbaan, er is geen overheidspensioen en er worden lagere loonschalen gehanteerd, bijvoorbeeld klasse 151 in plaats van klasse 121.

Op administratief vlak betekent dit dat er onduidelijkheid is over de sociale voorzieningen voor het personeel. Hiervan werd namelijk niets opgenomen in het decreet over rechtspersonen. Richtlijnen of omzendbrieven vermelden nooit de personeelsgroep kinderdagverblijven, wat tot dubieuze interpretatieve situaties leidt.

Naast het financiële en administratieve is er het heel belangrijke menselijke vlak. Deze mensen hebben geen zekerheid over hun statuut en over de toekomstperspectieven die daarmee gepaard gaan.

Het is bekend dat de rechtbank van eerste aanleg op 14 april 2000 bij gerechtelijke procedure heeft beslist dat een kinderverzorgster uit een van deze kinderdagverblijven in het Brusselse wel degelijk in statutair verband werd tewerkgesteld. Dat zal u wellicht niet hebben verwonderd.

Er is ook een staking geweest in januari 2001. Mevrouw de minister, de personeelsleden hebben u toen een petitie overhandigd, maar luidens mijn informatie is er daar niet bijster veel reactie op gekomen, behalve dan de bevestiging dat er een oplossing voor het verleden zou worden uitgewerkt. Deze belofte was ook al opgenomen in CAO V.

Ondertussen is CAO VI tot stand gekomen zonder dat er veel concreets is veranderd, behalve een overheveling van deze personeelsleden naar het ministerie van Welzijn. Voor de rest is hier echter bijzonder weinig informatiedoorstroming over, wat de ongerustheid van de personeelsleden nog verhoogt, vermits niemand de impact van deze overheveling kan inschatten. Het enige wat er in die nieuwe CAO wordt gezegd is dat kinderverzorgsters die in kleuterklassen worden ingeschakeld wel een benoeming kunnen bekomen, maar dat maakt uiteindelijk niet de kern van de zaak uit.

Mijn interpellatie is dus het resultaat van 30 jaar frustratie van een aantal personeelsleden die daar al zo lang in dienst zijn. Zij vrezen van de regen in de drop terecht te komen.

Nochtans blijkt dat regularisaties wel degelijk mogelijk zijn. Ik verwijs naar minister Daems in de federale regering, die bij de Regie der Gebouwen in een gelijkaardige situatie tijdelijk personeel heeft omgezet in statutairen. Ik hoop dat er nu concreet wat schot in de zaak kan komen, en ik kijk met belangstelling uit naar uw antwoord.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb enkele maanden geleden ongeveer dezelfde vraag gesteld als de heer Gatz vandaag. U zei toen dat er een werkgroep actief was, als ik me niet vergis was dat een werkgroep met leden van uw kabinet en dat van minister Vogels. U zei dat die werkgroep binnen de kortste keren resultaten zou hebben, waarvan we op de hoogte zouden worden gesteld.

Ik suggereerde toen dat u dan best zelf de betrokken mensen aanschreef. Een week later heb ik u de lijst gegeven van al degenen die met naam en adres die petitie hadden ondertekend. Vandaag hebben zij echter nog steeds niets ontvangen. Ik denk dat er dus nog niets uit de bus is gekomen op die kabinettenwerkgroep. Ik kijk dus ook met veel belangstelling uit naar uw antwoord vandaag, drie maanden na mijn vraag.

Suykens

Over een ding wil ik heel duidelijk zijn : als er voor het einde van dit jaar geen oplossing is, zal ik geen enkele van uw voorstellen in verband met onderwijs nog goedkeuren. Die mensen wachten al 20 jaar. Dat is niet allemaal uw schuld, verre van, maar deze situatie kan niet blijven duren. Voor anderen wordt alles veel vlugger en duidelijker geregeld.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, de situatie van de Brusselse kinderdagverblijven moet inderdaad nog op punt worden gesteld, zowel op het vlak van personeelsbeleid als van normenstelsel. In het kader van de sectorale sociale programmatie voor de jaren 1999 en 2000 voor de sector onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap werd overeengekomen dat op het niveau van de Vlaamse regering een decretale regeling zal worden vastgelegd voor de Brusselse kinderdagverblijven op basis van de resultaten van een werkgroep. Daardoor wordt er een oplossing geboden voor het verleden, een decretale verankering uitgewerkt voor de toekomst en een normenstelsel vastgelegd dat gebaseerd is op dat van Kind & Gezin.

Op 23 maart van dit jaar nam de Vlaamse regering de principiële beslissing de Brusselse kinderdagverblijven van het Gemeenschapsonderwijs onder de bevoegdheid van het departement Welzijn te plaatsen. Dit kan een overheveling impliceren van deze kinderdagverblijven naar door Kind & Gezin erkende en gesubsidieerde kinderopvang. Er zal een oplossing moeten worden gezocht om de situatie van het verleden en de toen aangegane engagementen te officialiseren. In de toekomst wordt volledig gewerkt op basis van de lijst van Welzijn.

Omdat bij een dergelijke overheveling rekening moet worden gehouden met allerlei aspecten bij de kinderdagverblijven van het Gemeenschapsonderwijs enerzijds en met de geldende regelgeving inzake erkenning en subsidiëring van kinderopvang anderzijds, zal deze operatie gepaard gaan met een aantal administratieve, financiële, infrastructurele, kwalitatieve en andere problemen. Dat hebben we trouwens al vastgesteld.

In functie van een succesvolle overdracht naar Kind & Gezin is het aangewezen alle verwachte knelpunten vooraf in kaart te brengen, zodat voor al deze aspecten oplossingen kunnen worden gezocht. Er waren in dit verband al bijeenkomsten tussen het departement Onderwijs en Kind &

Gezin. Er is echter nog steeds geen definitieve oplossing. Dat heeft te maken met de knelpunten rond administratie, financiële kwesties, infrastructurele problemen en dergelijke. Dat betekent echter niet dat we er niet met bekwame spoed aan voortwerken.

Ik hoop een oplossing te kunnen voorstellen in de loop van de komende maanden. De definitieve overdracht is voorzien voor januari 2003. We moeten hier inderdaad in de komende maanden werk van maken, zodat de mensen goed op tijd zicht krijgen op hun concrete situatie. Ik moet me vandaag echter, ook tot mijn spijt, nog beperken tot de voorwaardelijke en toekomstige wijs.

De voorzitter : De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz : Mevrouw de minister, uw antwoord – waarvoor dank – was vrij beknopt. Ik kan alleen maar akte nemen van uw engagementsverbinde-
nis.

Ik zou toch nog iets willen weten dat belangrijk is voor de opvolging van de procedure. De overdracht naar het departement Welzijn is eigenlijk gerealiseerd, er is enkel nog een bepaalde grijze zone. Betekent dat nu dat de politieke verantwoordelijkheid nog bij u ligt tot het probleem is opgelost, is het een gedeelde verantwoordelijkheid geworden of ligt de verantwoordelijkheid nu bij minister Vogels ? Dat is belangrijk voor de mensen, ze willen weten wie het aanspreekpunt is en wie er zich uiteindelijk engageert om het dossier af te ronden.

Minister Marleen Vanderpoorten : Voorlopig ligt de verantwoordelijkheid bij ons, tot op het moment dat de overdracht daadwerkelijk is gerealiseerd. Wij zijn dus het aanspreekpunt.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : We zullen natuurlijk moeten afwachten waar de besprekingen tussen de verschillende ministers toe zullen leiden en wat die herstructurering zal inhouden. Ik zou echter niet graag vernemen dat een bepaalde VOI nog meer bevoegdheden zou krijgen. Ik spreek niet alleen voor Kind & Gezin, maar ook voor alle andere VOI's. Ik ben er niet zo gelukkig mee dat steeds meer bevoegdheden in die richting worden afgewenteld.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de bijzondere terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen (BTBS 55+)

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Matthijs tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de bijzondere terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen, BTBS 55+.

De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in de omzendbrief voor het secundair onderwijs van 20 juli 2000 over het sociaal begeleidingsplan bij de hervorming van het secundair onderwijs tijdens het schooljaar 2000-2001 en de bijzondere terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen, worden maatregelen genomen die passen in het sociaal begeleidingsplan voor het onderwijzend personeel bij de hervorming van het onderwijs naar aanleiding van onder meer vrijwillige fusies tussen 1994 en 31 augustus 2004.

Jaarlijks wordt deze maatregel verlengd, telkens na een evaluatie. De persoon die ervan wenst te genieten, moet voldoen aan een reeks voorwaarden, zoals ten minste 55 jaar oud zijn en vast benoemd zijn voor minstens de helft van een betrekking. De uren uit het lesurenpakket voor zijn vak moeten voor het volgend schooljaar verminderd zijn. De persoon moet ook tijdig een aanvraag indienen.

Ik vermoed dat mijn vraag hierover enerzijds achterhaald is, omdat er vorige week door de regering een beslissing is genomen. Anderzijds heeft de federale overheid om precies dezelfde redenen dit systeem ingevoerd bij de hervorming van het federaal ambtenarenstatuut. Het getuigt niet van coherentie dat de federale overheid een maatregel invoert, terwijl de Vlaamse overheid hem weer afschaft. Heeft de regering al een beslissing genomen over het BTBS 55+ ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Matthijs merkt terecht op dat over het al dan niet verlengen van de bijzondere terbeschikkingstelling BTBS 55+ dringend een beslissing moest worden getroffen. Die beslis-

sing moest ook zo vlug mogelijk bekendgemaakt worden aan de betrokkenen.

De procedure om tot een definitieve beslissing te komen is volop in uitvoering. De eerste principiële beslissing is reeds getroffen op 1 juni. Op 11 juni werden er onderhandelingen gevoerd met de vakbonden en vertegenwoordigers van de inrichtende machten. Op 29 juni, na de onderhandelingen, heeft de Vlaamse regering het besluit opnieuw goedgekeurd, met het oog op het inwinnen, bij hoogdringendheid, van een advies van de Raad van State.

Het voorstel over de bijzondere terbeschikkingstelling verschilt voor respectievelijk het bestuurlijk, het onderwijzend en het ondersteunend personeel. De optie om de bijzondere terbeschikkingstelling voor het bestuurlijk en het onderwijzend personeel niet te verlengen, steunt op drie elementen : de evaluatie die de administratie over de bijzondere terbeschikkingstelling heeft opgesteld, nieuwe beleidsinitiatieven, en maatschappelijke tendensen.

Het zal u bekend zijn dat met het decreet van 14 juli 1998 over het secundair onderwijs een aantal belangrijke wijzigingen zijn doorgevoerd. Het decreet omvatte onder meer maatregelen tot rationalisering van het studieaanbod door de reductie van het urenpakket met 2,5 percent, gespreid over een aantal jaren. Door CAO VI werd deze besparing reeds ongedaan gemaakt, zodat het verderzetten van zo'n maatregel niet meer verantwoord was. Daarenboven werden we de voorbije jaren geconfronteerd met het fenomeen van het lerarentekort, zodat maatregelen die het verlaten van de actieve beroepsloopbaan stimuleren, eigenlijk een averechts effect hebben. De maatregel voor het bestuurlijk en onderwijzend personeel eindigt dus op 31 augustus.

De situatie van het ondersteunend opvoedend hulppersoneel en het administratief personeel is anders. Pas vanaf volgend schooljaar worden de besparingsmaatregelen voor deze personeelsgroepen stopgezet. Daarenboven worden we in deze personeelscategorieën geconfronteerd met een belangrijke inhoudelijke hervorming. Vanaf het schooljaar 2001-2002 komen alle scholen in het puntensysteem terecht, in plaats van nog enkele jaren te kunnen rekenen op een overgangsstelsel.

Het is de bedoeling dat de tewerkstelling van het ondersteunend personeel in de schoolgemeenschappen toeneemt, maar er kunnen zich per school punctuele reducties voordoen. Om dit te remediëren wordt overwogen om de uitstapregeling

Vanderpoorten

voor het ondersteunend personeel te behouden tot 31 december. Daarover moet alleen nog een definitieve beslissing worden genomen. Voor de ene groep eindigt het dus op 31 augustus, en voor de andere op 31 december.

Ook hierover heeft de Vlaamse regering vorige week een tweede beslissing genomen, eveneens met het oog op het advies van de Raad van State. Het was evenwel de bedoeling te wachten tot na die tweede beslissing om de scholen bij omzendbrief te verwittigen van wat er op komst is. Men zegt me dat de omzendbrief morgen in de scholen zal aankomen, uiteraard onder voorbehoud van de laatste en definitieve beslissing. Normaal stelt die echter geen problemen meer.

De voorzitter : De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mevrouw de minister, die maatregel geldt dus niet meer vanaf 1 september 2001. Waarom werd gekozen voor de datum van 31 augustus ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Normaal loopt het schooljaar tot 31 augustus. Ik wil er wel de nadruk op leggen dat het gaat om de bijzondere BTBS 55+, niet de TBS-regeling in het algemeen. Het gaat dus om de bijzondere regeling die was gekoppeld aan de maatregel van een aantal jaren geleden. Omdat die mensen weg zijn, hebben we bepaald dat de bijzondere TBS niet meer nodig is.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mogelijke initiatieven om het dreigend tekort aan wetenschappers tegen te gaan

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mogelijke initiatieven om het dreigend tekort aan wetenschappers tegen te gaan.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, in

maart heeft de Europees Commissaris voor Wetenschapsbeleid, de heer Busquin, in deze commissie het woord gevoerd. Hij heeft toen onder meer gewezen op de pijnpunten en eventuele troeven. Over dit laatste zei hij dat er een 'espace européenne de recherche' zou ontstaan. Hij had het echter vooral over de pijnpunten. Hij maakte de vergelijking met de voorlopers op het gebied van wetenschappelijk onderzoek, namelijk Japan en de VS. Er is een ondermaatse verhouding inzake de middelen of onderzoekers.

De heer Busquin heeft een oproep gedaan met betrekking tot de exacte wetenschappen, en in het bijzonder inzake biologie. Dit jaar wordt de twaalfde olympiade voor biologie hier georganiseerd. Hij greep deze kans aan om het probleem inzake het acuut tekort aan wetenschappers aan te kaarten.

De redenen hiervoor zijn de door het leeftijdsprofiel te verwachten uitstroom. Daarnaast is er een veel te kleine instroom, te weinig interesse van jonge wetenschappers. Ten slotte is er nog een zogenaamde brain drain waarbij wetenschappers hun diensten aanbieden aan de industrie. Daar verrichten ze zeer gericht onderzoek, of ze wijken uit naar een ander land.

Mevrouw de minister, bent u er zich van bewust dat zich een spanningsveld aandient ? Weet u hoe acuut dit spanningsveld is, vooral voor wat bepaalde disciplines betreft ? Behalve het opwekken van de interesse via onder meer het promoten van olympiades kan men nog andere initiatieven nemen. Moeten we niet nadenken over een kans tot sturen van de studiekeuze en de interesse voor wetenschappelijk onderzoek activeren ? Dat doet men onder meer bij het promoten van de opleiding van verpleegkundigen en leerkrachten. Moeten we niet in toenemende mate interveniëren inzake wetenschappelijk onderzoek, en meer in het bijzonder voor de zogenaamde harde, exacte wetenschappen ?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, ik sluit me aan bij de opmerkingen van de heer Vandenbroeke. De afgelopen twee jaar werd herhaaldelijk gewezen op de problemen. Het is goed dat hij verwijst naar het toch wel indrukwekkende exposé van de heer Busquin.

In het licht van het Europees voorzitterschap zou ik graag horen in hoeverre we in Vlaanderen het

Van Baelen

wetenschappelijk onderzoek promoten, ondersteunen en initiatieven ontwikkelen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de heer Vandenbroeke raakt een belangrijk beleidsprobleem aan. Ikzelf, maar ook minister Van Mechelen en vele bestuurders en professoren aan de universiteiten, zijn zich bewust van het dreigend tekort aan onderzoekers. Dat geldt voornamelijk in enkele belangrijke disciplines. Er is meer in het algemeen een probleem inzake afgestudeerden in de natuurwetenschappen en in de technische wetenschappen. Ik heb deze problematiek zelf reeds meermaals onder de aandacht gebracht, onder meer in toespraken op het Wecom-symposium in Technopolis en op de studiedag 'Vrouwenstudies als onderzoekslijn' in september vorig jaar. Dat is immers nog een bijkomend element. Ook andere organisaties zoals Agoria, de SERV en Fedichem hebben vaak deze problematiek in het openbaar aangekaart en hebben geprobeerd daar op hun domein wat aan te doen. Het probleem blijft echter bestaan.

De problematiek van het tekort aan afgestudeerden in de wetenschappen is multidimensioneel. De chemische industrie en de sectoren informatietechnologie, biotechnologie en farmacie hebben een constante behoefte aan wetenschappers en ingenieurs voor de innovatie van de productieprocessen en voor onderzoek en ontwikkeling. Ze vervullen een cruciale functie in de kenniseconomie als motor van de innovatie. Permanente innovatie van producten en processen is de belangrijkste concurrentiefactor geworden. Ook het onderwijs heeft een permanente behoefte aan gemotiveerde afgestudeerden in de wetenschappen. Daar wordt immers de 'link' gelegd met het verder studeren en het kiezen van een beroepsloopbaan. Deze leerkrachten kunnen een voorbeeldfunctie vervullen en op die manier meer leerlingen motiveren en enthousiast maken voor een verdere opleiding en beroeps carrière in de wetenschappen en in de technologiesector.

Ten slotte kan het wetenschappelijk onderzoek niet zonder wetenschappers en zeker niet zonder een permanente instroom van jonge onderzoekers. Met name in de wetenschappen, zoals wiskunde, scheikunde en fysica, en in de technische wetenschappen dreigt er een groot tekort aan goede wetenschappers. Het tekort aan goede en gemotiveer-

de vorsers en de haperende verjonging van het onderzoekspotentieel dreigen de kwaliteit, de productie en de vernieuwing van het onderzoek aan te tasten. Er zal ook een grote behoefte ontstaan aan gevormde onderzoekers om de vrijkomende plaatsen in de formatie van het zelfstandig academisch personeel op te vullen. Goede docenten zijn cruciaal voor kwaliteitsvol tertiair onderwijs. De initiële opleiding is van groot belang voor de vorming van toekomstige wetenschappers.

Door het dalende aanbod op de arbeidsmarkt, door de toenemende vraag en door de mondialisering van de economie en van het hoger onderwijs zal de concurrentie om goede wetenschappers aan te trekken en te behouden, scherper worden. Ook het feit dat nogal wat vorsers vroegtijdig het onderzoek verlaten, is een probleem en verhevigt de concurrentie. We moeten er vooral door een goed samenspel van alle betrokkenen over waken dat we niet in een neerwaartse spiraal terechtkomen.

Het is een feit dat het aantal instromende studenten in de natuurwetenschappen en in de technische wetenschappen laag blijft, met weliswaar enige variatie van jaar tot jaar. Ook de instroom in de farmacie is laag. Bij de interpretatie van deze cijfers moet er wel rekening mee worden gehouden dat nu alle universiteiten een opleiding in de biomedische wetenschappen aanbieden. Er is binnen de brede sector van de wetenschappen een verschuiving in instroom van de natuurwetenschappen en de geneeskunde naar de biomedische wetenschappen. Ook de instroom in de opleiding van bioingenieur blijft relatief hoog. Over het gehele domein van de beta-wetenschappen, de technische wetenschappen, de biotechnologie en de medische wetenschappen samen blijft de instroom nagenoeg constant.

Op 1 februari 1999 was 30 percent van de ZAP-formaties van de universiteiten ouder dan 55 jaar. De vervangingsbehoefte zal dus alleen maar toenemen. Studies over tekorten op de arbeidsmarkt of over de voorspelling van toekomstige tekorten zijn om allerlei redenen moeilijk uit te voeren. We moeten ook voor ogen houden dat de band tussen opleiding en beroep zeer los is geworden. Toch hebben zowel Agoria als de SERV een studie uitgevoerd, die aantoont dat er grote tekorten aan burgerlijk ingenieurs en aan industrieel ingenieurs zijn en dat het tekort in de toekomst nog groter zal worden. Fedichem heeft het in een studie over tekorten aan doctors in de scheikunde en aan scheikundig ingenieurs, en periodieke tekorten aan gegradueerden in de scheikunde.

Vanderpoorten

Zoals men in de beleidsbrief 'Wetenschaps- en Technologisch Innovatiebeleid' had aangekondigd, werd een studie uitgevoerd naar het mogelijke tekort aan instroom van jonge onderzoekers aan onze universiteiten. De resultaten van deze studie zullen samen met de afgeronde studie over het doctoreren aan Vlaamse universiteiten de basis vormen voor een overleg met de academische wereld inzake de uitstippeling van een personeelsbeleid tot 2010. Beide studies zijn momenteel in druk. Ik zal zo spoedig mogelijk een aantal exemplaren aan de leden van de commissie laten bezorgen.

De studiekeuze van studenten is een complex psychologisch proces, beïnvloed door vele factoren zoals maatschappelijke trends, de conjunctuur, de vriendenkring. De uitkomst van het studiekeuzeproces is weinig voorspelbaar en bijna niet te vatten in rationele schema's van oorzaak en gevolg. Uit een aantal voorbeelden in het verleden bleek dat sommige maatregelen en campagnes aanslaan en andere helemaal niet. De algemeen maatschappelijke context speelt hierbij een belangrijke rol. Alle actoren, de overheid, de scholen, de hogescholen, de universiteiten, het bedrijfsleven en de beroepsorganisaties moeten nieuwe acties blijven ontwikkelen.

De overheid kan samen met andere betrokkenen campagnes organiseren om leerlingen en studenten in het studiekeuzeproces te beïnvloeden. Doch er zijn nog andere maatschappelijke sectoren die nood hebben aan hoger opgeleiden, zoals bijvoorbeeld de verpleegkunde en het onderwijs, die u zelf reeds hebt aangehaald.

Binnen het actieplan 'Wetenschapsinformatie en Innovatie' worden er al heel wat acties ondernomen om de jongeren warm te maken voor de wetenschappen en voor een wetenschappelijke loopbaan. Dit is ook een van de hoofdthema's van het actieplan 2001. Ik denk hierbij aan de wetenschapsweek, het wetenschapsfeest, de acties in de media, extra bijlagen bij Klasse en Maks rond dit thema, de wetenschapsbus Experion, tentoonstellingen, theater, nascholing voor leerkrachten. Ook Technopolis vervult een belangrijke functie in het stimuleren van de interesse van jongeren in onderzoek en wetenschappen. Ik word daarover trouwens regelmatig aangesproken door commissaris Busquin, die zeer enthousiast heeft gereageerd over zijn bezoek aan Technopolis. Hij vindt het alleszins een aanrader voor scholen en buitenlandse experts die hier op bezoek zijn.

Een betere maatschappelijke waardering van leerkrachten in het algemeen kan afgestudeerden in de wetenschappen doen kiezen voor een loopbaan in het onderwijs. Het uitbreiden van de nu nog beperkte mogelijkheden om een onderwijsopdracht in het secundair onderwijs te combineren met wetenschappelijk onderzoek om een doctoraat te behalen, kan in de toekomst overwogen worden. Men moet ook gevormde onderzoekers aansporen om een beperkte onderwijsopdracht te vervullen in het secundair onderwijs.

Mijns inziens kunnen alle onderwijsinstellingen de aantrekkelijkheid van de opleidingen in de wetenschappen verhogen door een vernieuwing van de curricula, een vernieuwing van de vakdidactiek en een vernieuwing van de onderwijs- en leervormen. Met name in het hoger onderwijs moeten de curricula opnieuw ontworpen worden in de zin van probleemgestuurd onderwijs, projectonderwijs of resource based-onderwijs. Nagenoeg alle medische opleidingen zijn trouwens met succes in die zin getransformeerd. In dit verband verwacht ik veel van de invoering van de bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs. In de bachelorfase zal de academische vorming breder en meer interdisciplinair zijn en in de masterfase meer gespecialiseerd.

Ik wil toch aanstippen dat de universiteiten nu over heel wat meer middelen beschikken om het aantal plaatsen van promovendi en postdocs gevoelig uit te breiden en om een aantrekkelijke en stimulerende onderzoeksomgeving te creëren. Ook kunnen de universiteiten een beperkt deel van de middelen van het Bijzonder Onderzoeksfonds gebruiken om extra ZAP-formatieplaatsen te financieren. Op die manier kunnen de universiteiten een aantal leden van het zelfstandig academisch personeel gedurende bepaalde tijd vrijstellen van hun onderwijstaken, om zich gedurende die tijd volledig aan hun onderzoek te wijden. De universiteiten kunnen met andere woorden een stelsel van interne sabbaticals instellen.

Bovendien bezitten de universiteiten nog ruimte om een meer dynamisch personeelsbeleid te voeren en om de mobiliteit tussen de universiteiten onderling, tussen de universiteiten en het bedrijfsleven en tussen de Vlaamse universiteiten en de buitenlandse universiteiten te versterken.

Ik ben ervan overtuigd dat mits volharding en mits een goede samenwerking tussen alle betrokken actoren het tij toch wel te keren is, al besef ik dat dit een moeizame onderneming zal zijn. De vele lopende acties en de nog op stapel staande initiatieven die versterkt zijn door nieuwe maatschappelijk

Vanderpoorten

ke en onderwijskundige ontwikkelingen, moeten de attitude van jongeren ten opzichte van de natuurwetenschappen en de technische wetenschappen positief beïnvloeden. Hierdoor zullen meer jongeren kiezen voor een opleiding in de wetenschappen en voor een wetenschappelijke carrière.

De heer Van Baelen verwees naar het Europese voorzitterschap. Enkele maanden geleden vond in Zweden een informele Raad van de ministers van Onderzoek en Onderwijs plaats. Ook Europees Commissaris Busquin en de andere betrokken Europees Commissaris waren daarbij aanwezig. Toen werden zeer uitvoerig ideeën uitgewisseld over een aantal mogelijke maatregelen ter stimulatie van het aantal onderzoekers. Iedereen was heel enthousiast naar deze Raad gekomen in de hoop inspiratie te vinden voor de oplossing van hun problemen. Niet alleen bij ons, maar nagenoeg in alle landen rijst dit probleem. Jammer genoeg heeft de discussie zich vooral geconcentreerd op een vaststelling en bijsturing van de problemen, zoals wij hier ook doen. Goede leerkrachten zijn ook in ons basisonderwijs zeer belangrijk, omdat daar dikwijls de vonk moet overslagen naar jongeren en ze gevoelig moet maken voor de problematiek, de aantrekkelijkheid van het beroep en dergelijke. Het is natuurlijk gemakkelijker om zaken vast te stellen dan om er oplossingen voor uit te werken.

Dit zijn de stappen die moeten worden gezet. Ik hoop dat ze tot een oplossing zullen leiden, maar dit moeten we natuurlijk afwachten. Wat dit betreft is de lerarenopleiding, en we komen er steeds op terug, een cruciale factor. Een leerkracht die met vuur kan vertellen over bepaalde onderwerpen is al een stap in de goede richting. De afwerking dient dan later in het hoger onderwijs te gebeuren. We zijn er ons alleszins van bewust dat dit een belangrijke problematiek vormt, die veel aandacht moet krijgen.

De voorzitter : De minister heeft ons verwend met een zeer uitvoerig antwoord.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, u neemt me de woorden uit de mond. Mevrouw de minister, ik dank u voor dit omstandige antwoord. U hebt ten volle bewezen dat u attent en alert bent voor deze problematiek. Het is niet zeker dat er aanzetten zijn in de richting van een oplossing, maar laten we optimistisch zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verkeerseducatie

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verkeerseducatie.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, we hebben de discussie over de eindtermen in de tweede en derde graad voor het secundair onderwijs nog niet gevoerd, want die zal pas plaatsvinden in het najaar. We zullen het dan zeker ook moeten hebben over vakoverschrijdende eindtermen en de problematiek 'verkeers- en mobiliteitseducatie'.

De situatie is op dat punt in Vlaanderen niet goed. In het basisonderwijs wordt in een 300-tal scholen van het gemeentelijk onderwijs actief aan verkeers- en mobiliteitseducatie gedaan. In haast alle andere scholen is er slechts theoretisch verkeersonderricht. Dergelijke lessen missen hun doel, zoals professor Pauwels van de KUL ook stelt in zijn onderzoek. Ook in het secundair onderwijs is verkeers- en mobiliteitseducatie haast onbestaande, op enkele eenmalige persoonlijke initiatieven na. In het hoger pedagogisch onderwijs ontbreekt verkeerseducatie al helemaal, waardoor pas afgestudeerde leraren nauwelijks iets over het thema hebben geleerd.

Ondertussen zijn wel een aantal nuttige initiatieven genomen, door onder meer de stichting Verkeerskunde. Die heeft een aantal publicaties over verkeerseducatie gemaakt en aan de scholen bezorgd. In de praktijk doorbladeren veel scholen die informatie en wordt ze daarna verticaal geklasseerd. Ook in de nascholing is er weinig aandacht voor dit thema. De toestand is dus eigenlijk besamend.

Dit is nochtans een erg belangrijk thema. Ook langs deze weg moeten we proberen de verkeers- onveiligheid en het mobiliteitsprobleem beter te beheersen. Het onderwijs heeft daar een verantwoordelijkheid in. Mevrouw de minister, hoe staat

Martens

u tegenover de problematiek ? Vindt u dat theoretische kennisverwerving volstaat, of ziet u het breder ? Wat kan er gebeuren op vlak van nascholing ? Hoe denkt u leerkrachten en leerlingen voor dit thema gevoeliger te maken ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, in het regeerakkoord wordt met betrekking tot mobiliteit en verkeersveiligheid een hele passage opgenomen onder het hoofdstuk Mobiliteit. Daar staat een zin in die betrekking heeft op dit onderwerp. Ik citeer : 'Verkeerseducatie moet meer aan bod komen in het onderwijs. De theoretische rijbewijsopleiding zal in het secundair onderwijs worden geïntegreerd.' Het regeerakkoord vraagt dus eigenlijk acties die te maken hebben met mobiliteit en met verkeersveiligheid.

De vakoverschrijdende eindtermen voor de tweede en derde graad secundair onderwijs over verkeer en mobiliteit horen thuis bij het vakoverschrijdend thema 'milieu-educatie'. Ze zijn een antwoord vanuit onderwijs op de vragen uit het regeerakkoord. Ter illustratie geef ik de eindtermen voor de tweede en derde graad mee. In de eindtermen tweede graad staat : 'De leerlingen maken veilig gebruik van eigen en openbaar vervoer en de leerlingen kunnen de voor- en nadelen van verschillende vervoerswijzen afwegen.'

In de eindtermen derde graad staat : 'De leerlingen kunnen de voor- en nadelen van verschillende vervoerswijzen voor transport van personen, goederen en diensten afwegen op basis van verschillende criteria en bepaalde keuzes motiveren. Leerlingen kunnen meewerken aan het opstellen en uitvoeren van een schoolvervoersplan en verdedigen hun eigen standpunt daarin. De leerlingen kunnen een gedragspatroon ontwikkelen waarbij individuele of gemotoriseerde verplaatsingen beperkt worden en milieubewust gekozen wordt voor een passende vervoerswijze. De leerlingen kunnen individueel of in groep standpunten innemen ten aanzien van een probleem van ruimtelijke inrichting of landschapsbeheer en nemen kennis van het overheidsbeleid ter zake. De leerlingen zijn bereid om via een constructieve inbreng invloed uit te oefenen op beslissingen, maatregelen en voorstellen die een weerslag kunnen hebben op mobiliteit, verkeer en ruimtegebruik'.

Het is mij er vooral om te doen dat leerlingen uit het secundair onderwijs meer aandacht besteden aan en nadenken over de rol van het verkeer, over de relatie verkeer-milieu en verkeer-ruimtegebruik, over alternatieve vormen om zich te verplaatsen en over verkeersveiligheid in de eigen omgeving. Het gaat in de eerste plaats om verkeerseducatie. Onderdeel van de verkeerseducatie is echter ook het kennen van de verkeerscode om zich op een verantwoorde en veilige manier met de wagen of gemotoriseerde voertuigen te verplaatsen, rekening houdend met de zwakke weggebruiker en met de eigen veiligheid. Het is deze concrete kennisverwerving die moet volstaan als voorbereiding op het theoretisch rijexamen. De wijze waarop dit in de school vorm krijgt, wordt aan de scholen zelf overgelaten. Dit onderdeel van verkeerseducatie is echter niet opgenomen in de eindtermen, maar zal onderwerp zijn van een afzonderlijke discussie in het Vlaams Parlement.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik dank de minister voor haar antwoord. We zullen die discussie later inderdaad nog voeren. Om tot een goed resultaat te komen, moeten we de bondgenoten buiten het onderwijs mobiliseren. Ik denk aan de stichting Verkeerskunde, het BIV, enzovoort. Ze zijn zeker bereid om hun deskundigheid in te brengen.

Mevrouw de minister, de elementen die u aanreikt, zullen we verder moeten uitdiepen. Elk veiligheidsbeleid is echter ongeloofwaardig als niet in een financiële ondersteuning van de overheid is voorzien. Ook de ouders moeten hierbij worden betrokken. Als kinderen in de basisschool les krijgen over hoe ze moeten omgaan met een onveilige situatie en de ouders daar een uur later hun laars aan lappen, dan heeft de les geen nut gehad.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de vooruitzichten betreffende het onderwijs voor zieke kinderen in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over

voorzitter

de vooruitzichten betreffende het onderwijs voor zieke kinderen in Vlaanderen.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, dit thema is al dikwijls besproken. In de beleidsverklaring hebt u op dat vlak heel wat verwachtingen gecreëerd. Ik citeer : 'Het onderwijs voor zieke kinderen en de organisatie van ziekenhuisscholen vragen bijzondere aandacht'. Deze inspanning is al twintig jaar bezig en ook CAO VI en het onderwijsdecreet XIII-Mozaïek hebben hoop gewekt. Dat decreet pleit onder andere voor het wegnemen van de administratieve druk voor de ziekenhuisscholen. Dit neemt niet weg dat er binnen de sector toch een aantal knelende problemen blijven bestaan.

Elke ziekenhuisschool heeft onder andere recht op orthopedagogisch personeel, wat nu niet het geval is. We kunnen ons ook vragen stellen bij het feit dat men geen licentiaten mag aanwerven. Ook het feit dat kleuters worden uitgesloten, roept vragen op. In de sector leven er nog veel meer vragen, onder andere over de opvang van mentaal gehandicapte kinderen. De sector heeft u daarover al schriftelijk ingelicht. In uw antwoord drukt u uw appreciatie uit voor het nuttige werk, maar toch krijgen ze geen echte antwoorden. Daarom wil ik u vragen wat de ziekenhuisscholen in de toekomst mogen verwachten.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, momenteel bestaan er voor het basisonderwijs twee manieren waarop het onderwijs aan zieke kinderen wordt verstrekt. Er is het Tijdelijk Onderwijs Aan Huis, afgekort TOAH, en er zijn de ziekenhuisscholen.

Tijdelijk Onderwijs Aan Huis in het basisonderwijs is nog relatief jong. Het is ingeschreven in het decreet Basisonderwijs van 1997. De reglementering werd reeds eenmaal versoepeld, met als belangrijkste veranderingen de stijging van het aantal lestijden per week van 2 naar 4 en de verkorting van de wachtperiode van 28 naar 21 dagen. Minder bekend maar toch zeer belangrijk, is dat ook voor kinderen die in een ziekenhuis liggen TOAH kan worden georganiseerd. In veel kleinere regionale ziekenhuizen liggen immers vanzelfsprekend kinderen uit de regio. Hierbij moet wel worden ver-

meld dat de verblijfsduur in het ziekenhuis, door de vooruitgang van de medische wetenschap enerzijds en door een kostenpolitiek anderzijds, steeds korter wordt.

Kinderen met een acuut probleem, zoals een ongeval of appendixoperatie, zullen de periode van 21 dagen in een ziekenhuis niet volmaken. Het merendeel van de kinderen gaat eerder naar huis en misschien zelfs al naar school. Het is niet zinvol om aan ziekenhuizen met een regionale werking waar slechts uitzonderlijk langverblijvers te vinden zijn, een ziekenhuisschool te hechten. Via TOAH kan deze groep voldoende worden bereikt. Het is niet uitgesloten dat aan het systeem van TOAH in de toekomst nog wordt gesleuteld, zodat er voor de thuisscholen en de betrokken zieke kinderen nog meer mogelijkheden komen.

De bestaande ziekenhuisscholen spelen inderdaad een belangrijke rol in het onderwijs aan zieke kinderen en hun klachten zijn me zeer goed bekend. Ik ken hun vraag naar een directie op het niveau van het secundair onderwijs, naar een ruimere omkadering, naar betere administratieve ondersteuning, enzovoort. Ik herken hierin voor een groot deel de vragen van alle scholen. Voor het antwoord hierop kan ik verwijzen naar CAO V en VI waarin uiteraard ook bepalingen voor ziekenhuisscholen staan.

Ingevolge CAO V worden voor de begrotingsjaren 2001 en 2002 de werkingsmiddelen van het basisonderwijs telkens met 250 miljoen frank verhoogd voor de indienstneming van extra administratief en beleidsondersteunend personeel. Ook ziekenhuisscholen werden door deze CAO gevat. Anderzijds stellen de schooldoorlichtingsverslagen van de verschillende type-5-scholen, die worden opgemaakt door de inspectie buitengewoon secundair onderwijs en de inspectie buitengewoon basisonderwijs, dat de ziekenhuisscholen in voldoende mate omkaderd zijn.

Wat mij in de problematiek van onderwijs in ziekenhuizen vooral bezighoudt, is dat een aantal K-diensten geen ziekenhuisonderwijs kunnen organiseren, ondanks het feit dat de jongeren er lang verblijven. Op de begroting 2002 is in bijkomende middelen voorzien. In eerste instantie wil ik die aanwenden voor leerplichtige langverblijvers in deze K-diensten. Ik wil hier niet zonder meer het systeem van de ziekenhuisscholen naar deze diensten exporteren. Er is meer heil te vinden in meer flexibele systemen. Zoals u in uw vraag ook stelt, is het immers belangrijk dat er flexibel kan worden

Vanderpoorten

ingespeeld op de zeer diverse onderwijsneden van de jonge patiënten.

U weet dat mijn diensten momenteel werken aan een visietekst buitengewoon onderwijs. Het onderwijs aan zieke kinderen zal daarbij zeker de nodige aandacht krijgen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik dank de minister voor haar antwoord. We zullen met veel aandacht de verdere inspanningen blijven volgen, zeker in het licht van de begroting 2002 die in dit opzicht belangrijk zal zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over TBSPA 55+ voor weduwen met een parttime onderwijsopdracht

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over TBSPA 55+ voor weduwen met een parttime onderwijsopdracht.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, buitenshuis werkende weduwen van minder dan 55 jaar die een overlevingspensioen genieten, werken slechts deeltijds, precies om hun overlevingspensioen niet te verliezen. Zij doen dit via het VVP/SF, het verlof voor verminderde prestaties om sociale of familiale redenen, maar deze mogelijkheid is beperkt in de tijd. Zij kunnen dit ook doen met deeltijdse loopbaanonderbreking.

Parttime buitenshuis werkende weduwen die met een parttime opdracht in het onderwijs staan, kunnen op hun 55ste verjaardag TBSPA 55+ aanvragen, dit betekent terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen.

Ze verliezen dan echter hun weduwenpensioen en dit is onomkeerbaar. Derhalve moeten die wedu-

wen die in het onderwijs een parttime opdracht vervullen, eigenlijk gedeeltelijk TBS aanvragen om hun pensioenrechten niet te verliezen. Precies daar begint het schoentje te wringen. Ik verneem dat het departement Onderwijs de TBS-regel in de praktijk niet gedeeltelijk kan toepassen omdat er een vervangingsplicht is en de mogelijke vervangingen slechts ingaan op 1 januari of 1 april. Daarenboven moet de vervanger een terbeschikkinggestelde zijn en is de krappe reserve aan leerkrachten die een parttime opdracht kunnen invullen, op 1 januari of 1 april al lang uitgeput.

Mevrouw de minister, bent u bereid om de uitholling van de TBSPA 55+regel voor weduwen met een parttime onderwijsopdracht ongedaan te maken ? Zo ja, wanneer en hoe zal dit gebeuren ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De in uw vraag geschetste situatie is mij niet ontgaan en sluit aan bij een zeer recente beslissing die ter zake door de Vlaamse regering werd genomen.

Op 29 juni heeft de Vlaamse regering mij immers de opdracht gegeven het ontwerp van besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 14 september 1999 betreffende de bijzondere terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen voor sommige personeelsleden van het voltijds gewoon secundair onderwijs en van het besluit van de Vlaamse regering van 11 februari 2000 betreffende de volledige terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen voor personeelsleden van het onderwijs en van de psycho-medisch-sociale centra voor advies aan de Raad van State voor te leggen.

In dit ontwerp van besluit wordt een regeling voorgesteld waardoor aan het personeelslid dat rechtgebende is voor een overlevingspensioen en tevens een bijzondere terbeschikkingstelling krijgt of heeft gekregen de mogelijkheid wordt geboden om, op zijn verzoek, geheel of gedeeltelijk afstand te doen van het recht op het wachtgeld of de wachtgeldtoelage dat of die hem kan worden toegekend. Deze mogelijkheid moet aan de betrokken personeelsleden de kans bieden om de 'hoegrootheid' van hun wachtgeld of wachtgeldtoelage aan te passen aan de cumulatiegrenzen die gelden voor het bekomen van een overlevingspensioen. Door deze maatregel kan hun overlevingspensioen verder worden uitgekeerd.

Vanderpoorten

Zoals u terecht opmerkt, is deze maatregel ingegeven door sociale overwegingen. Het is namelijk uiterst onethisch en onverantwoord om, in geval van overlijden van de partner, personeelsleden op financieel vlak te penaliseren.

Vermits deze maatregel ook moet gelden voor de door u genoemde gewone volledige terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen, wordt in hetzelfde ontwerp ook het desbetreffende besluit van de Vlaamse regering van 11 februari 2000 in die zin aangepast.

Vermits de Vlaamse regering beslist heeft dat deze nieuwe maatregel zo spoedig mogelijk aan de scho-

len moet worden meegedeeld, zal de desbetreffende omzendbrief eerstdaags worden verspreid. Het gaat hier inderdaad om een vrij complexe materie die ook nog andere factoren omvat die in de nabije toekomst ter sprake zullen komen. Ik hoop dan ook dat ik uw vraag volledig heb beantwoord.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik dank de minister voor haar antwoord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.25 uur.*
